

CAP

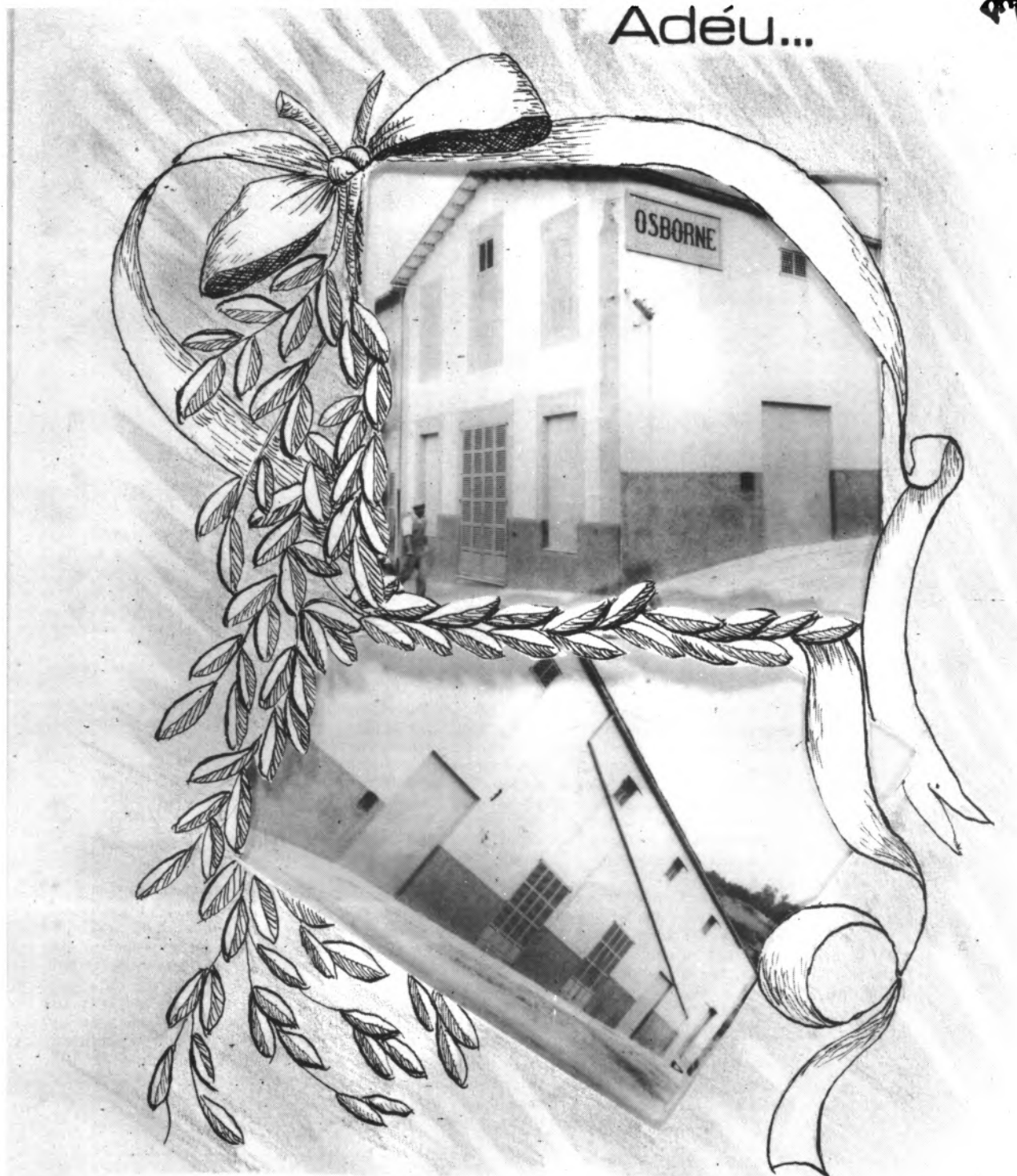
VERMELL

Nº 82

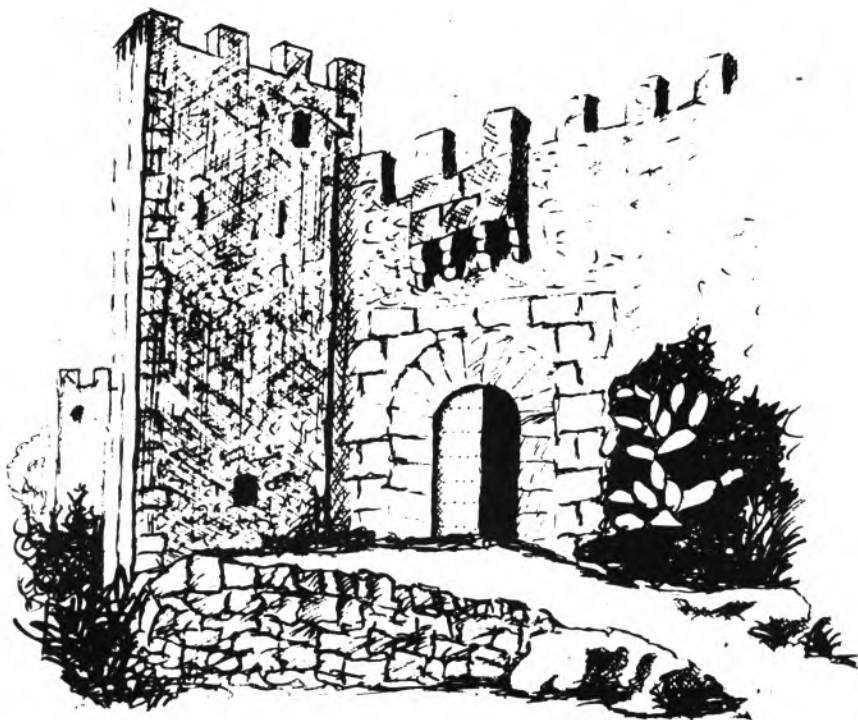
CAPDEPERA - CALA RAJADA

OCTUBRE 1987

Adéu...

PORTALET

QUE HI DIU L'AJUNTAMENT?

Som a Tots Sants, la temporada turística pràcticament es don... per acabada, els hotelers i comerciants fan balanç i, ara ja, comencen a donar passes per planificar la temporada del 88. Probablement tots es donarien per ben satisfets si podien repetir els resultats d'enguany.

S'obri, doncs, el parèntesi hivernal en que, entre d'altres coses, màquines i homes tornaran a enfurismar-se i capgirar tot el que sigui capgirable, fent brostar nous edificis per tot arreu, com si es tractàs de bolets. També de l'Ajuntament s'espera que llanci una ofensiva de realitzacions públiques, amb la depuradora de Capdepera i Cala Rajada com a primera passa més urgent, i amb tot un seguici d'altres obres que la opinió pública ve reclamant insistentment: residència per a la gent gran, plaça pública de Capdepera, enllumenat de Vila Roja, Plaça dels Pins, culminació del Passeig Marítim, finalització de la remodelació del carrer de l'Agulla, una nova fase d'obres en el complexe esportiu d'Es Figueras, Casa de Cultura, etc., etc., etc.

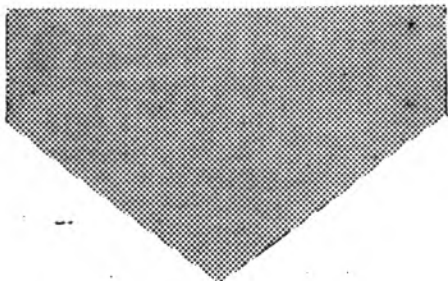
Pareix que per ara, i després de l'esforç que, indubtablement, ha suposat el procés de sanejament de Capdepera, l'Ajuntament s'està prenguent un període de reflexió, s'està recuperant, està agafant alè, albirant un futur immediat ple de desafiaments.

Sovint, els polítics es perden per parlar massa, per fer promeses excessives que després no poden complir, per crear expectatives falses. Evidentment, no és aquesta la tàctica del batle Joan Pascual. Ell més s'exposa a caure en silencis massa llargs, en conductes excessivament grises, en posats de perfils difuminats i confusos. I si bé és cert que mai ens ha tancat les portes de la Sala ni mai s'ha negat a contestar les nostres preguntes o a aclarir els nostres dubtes, també és veritat que mai ens ha cridat per informar-nos, o per informar l'opinió pública, que aquesta és la qüestió.

Parlàvem al principi d'una llista d'obres públiques que demanden una realització més o menys urgent. ¿Seria massa demanar que l'Ajuntament es dirigís al públic per explicar quins són els seus projectes? ¿Costaria molt que se'n recordassin dels ciutadans per a qualche cosa més que per a demanar el vot o exigir el pagament dels impostos? ¿Podria el Consistori, amb el Batle al davant, exposar les seves idees i prioritats, sense necessitat de que les hàgim de treure amb tenalles?

Fer poble és -hauria d'esser- una tasca de tots, i no exclusiva dels regidors. Malgrat les decisions corresponguin als nostres representants, tots ens hauríem de sentir implicats en la responsabilitat d'allò que ens és comú, però per això és necessari crear el brou de cultiu adient. La il·lusió dels ciutadans per la cosa pública són els polítics els qui l'han d'estimular, passant, indefectiblement, per una informació puntual i rigorosa.

"Cap Vermell" podria ésser una finestra de l'Ajuntament oberta a tot el poble. Aquesta és la nostra vocació. Dels responsables municipals depèn que això es converteixi en una realitat.

AQUEST NUMERO L'HEM FET:

Joan Nebot
 Mari-Germa Melis
 Joana Colom
 Maria Vives
 Pep Terrassa
 Lluçia Sirer
 Mª Antònia Nadal
 Jaume Fuster
 Bàrbara Flaquer
 Ani Muñoz
 Toni Amorós
 Gabriel Torres
 Domingo Chaparro

BOLLETÍ DE L'OBRA CULTURAL
 BALEAR

Capdepera - Cala Rajada

OCTUBRE 1987

Carrer d'es Port, 43

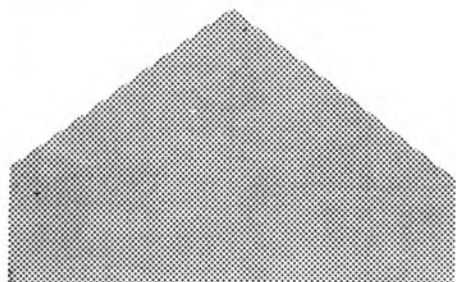
Capdepera

Dipòsit Legal: 197/80

Imprimeix:

APOSTOL Y CIVILIZADOR, Petra

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors:

COBRANÇA A principis d'aquest mes d'octubre es va procedir a la cobrança d'imposts municipals i contribució urbana, i això és un dir. Allò més que cobrança pareixia la coa d'un ambulatori de la Seguretat Social en plena epidèmia de grip. Els cobradors no s'aclarien, la gent es posava nerviosa i molts se n'afluixaren. Ara es pot anar a Ciutat a pagar. Tenim aspiracions de país modern nosaltres. Per bon camí anam.

RETOL En el creuer de la carretera que duu al Far, amb el carrer de Cala Gat, hi ha un rètol que posa CALAGAT, i no és així que s'ecriu, sinó separat: Cala Gat. Està clar? Per cert, en el mateix rètol s'indica que per allà hi té possessions un tal ALFARO. Bé hem mirat d'aclarir qui era aquest Alfaro misteriós, però no hi ha hagut manera. Ens ho sabrien aclarir des de l'Ajuntament?

MONGES Hi ha hagut canvis en el convent de les Franciscanes. Vegem. Sor Miquela Ollers i sor Francisca Rosselló ens han deixat per anar-se'n a Muro i S'Alqueria Blanca. Els seus llocs a la guarderia de Cala Rajada i el parvulari de Capdepera han passat a ocupar-los sor Margalida Juan i sor Mercedes Megia, procedents de St. Jordi i Es Pilarí, respectivament. Desitjam a unes i altres molt d'encert ens els seus nous llocs de treball i, de forma molt especial, donam la benvinguda a sor Margalida i sor Mercedes. De qualsevol manera, aquestes són operacions que escapen un xic a la nostra percepció de ciutadans rasos.

OBRES Coses que hem vist que s'han fet o que s'estan fent: l'"espai verd" del final del carrer Gómez Ulla, on les oliveres, s'ha culminat amb faroles i bancs. També han posat faroles a l'altre "espai verd", el del carrer de Ciutat. Han sembrat gespa devora el repetidor de Gesa de Son Moll. A l'entrada de Capdepera, venguent d'Artà, han sembrat l'espai buit del creuer. La tribuna del camp de futbol està pràcticament acabada, i no cau. Això és el que hem vist. Ah, sí, també hi ha moviment on hi havia el Pou d'es Camí. El --deuen refer. Ara sí que ja és tot.

SANT FRANCESC Enguany fou molt lluïda la festa que en el convent es celebrà en honor del patró Sant Francesc, com feia anys que no ho vèiem: cunyes, jocs, refresc i molta animació, configuraren una jornada en que, monges i poble demostraren una total identificació. No podia ser d'altra manera a l'any del Centenari.

ANIVERSARI També amb una gran festada celebraren - el seu cinquè aniversari els membres - del Club Ca Nostra de la Tercera Edat, a finals de setembre. Hi participaren els grups de ball de bot, Sa Gavella, la Banda de Música i hi hagué coca i galletes a rompre, enmig d'un ambient de joia i alegria, al manco aparentment, tota vegada que la presidenta recentment elegida, Maria Tous, pareix ésser que ha presentat la dimissió que, al no ser-li acceptada, ha fet que passàs a una situació d'excedència temporal en el càrrec. Ara que deuen prendre mostra dels polítics, els de la Tercera Edat?

AIGUA Estava cantat. Les primeres pluges vengueren a demostrar que els carrers de Vila Roja, gràcies a les "modernes" voravies, podien resultar pràcticament intransitables. Sense comentaris.

CAMIO Una setmana i una altra, un mes i un altre - mes, es perllonga la presència d'un camió de Campsa damunt el moll de Cala Rajada, ple de gas-oil. No penseu que aquell camió està descarregant, no. Aquell vehicle fa les funcions de dipòsit permanent, i si en demanau de novesals responsables us diran que això no constitueix cap perill i que ni amb un misto el farfeu prendre. Estam ben segurs que no el voldrien en el portal de ca seva, aquests responsables

ELS REIS Pareix que tot apunta que, després de diversos vint anys, pel gener tornarem a tenir "Els Reis". No la cavalcada dels Reis, sinó l'obra de teatre tradicional, aquella del Rei Herodes i que abans es representava regularment. Els assajos van a bon ritme, sota la direcció d'en Mateu Xerubí, i un quadre d'actors que, segur, causaran sensació. El problema, com sempre passa amb aquestes coses, pot ser l'econòmic, però pareix que l'Ajuntament està decidit a donar una mà. Si és així, l'èxit està assegurat.

DEFUNCIONS Amb poca diferència de dies vàrem perdre dues figures significatives de la moderna vida de Capdepera, encara que distants en la respectiva projecció pública del seu quefer. El dia 17 moria a Ciutat en Colau Alzina, un lluitador del Partit Comunista, regidor que fou del nostre Ajuntament i figura ben significativa dels primers de la democràcia a nivell local. El dia 19 ens deixava Miquel Pascual, pastor de l'Església Evangèlica de Capdepera durant molts d'anys i ecumenista convençut, que ajudà a llimar velles asprors i a acostar dues comunitats religioses no sempre ben avingudes. Des de les pàgines de "Cap Vermell" volem expressar el nostre condol als familiars - dels dos personatges desapareguts.

TELEFONS Hi ha hagut força moviment, últimament, pel que fa a la Companyia Telefònica. Pareix que estan ampliant línies ambles que poder donar servici als nombrosos demandants que encara tenen pendent d'instal·lació el seu telèfon. Ja que hi eren, aquests de la Telefònica, podien haver arreglat el tema de les tapes de registre, sobretot a l'autovia Juan -- Carlos I, on el desnivell respecte de l'acera constitueix un perill seriós per als vianants, com ja hem denunciat en altres ocasions. Així mateix, i ja que de telèfons parlem, assenyalar que a les cabines públiques de la placeta de Son Moll, no hi ha llum.

CURSOS Si qualcú no ho sabia i si vol apuntar, pot fer-ho a l'Ajuntament. Estan en marxa el curs municipal de català, així com els cursos d'alfabetització da'ults i graduat escolar 1 i 2, sota els auspicis dels fons social del Mercat Comú. Així mateix, un any més s'imparteix el curs d'educació compensatòria. Qui no aprèn és perquè no vol.

EXCURSIO Aprofitant el llarg cap de setmana del 12 d'octubre, i després de molt de temps de no fer-ho, el Grup Excursionista de les Parròquies de Capdepera i Cala Rajada se'n va anar a Lluc. Foren més de quaranta que, desafinat el mal temps, feren recorregueren les rodalies del monestir i el dilluns feren la volta del Puig Roig, caminant devers desset quilòmetres. Per al cap de setmana del 25 d'octubre hi havia programada una excursió sorpresa. De tot això se'n despren que el grup ha reviscolat, sobretot de la mà dels joves. Que no decaigui.

retalls

- Hi ha coses amb les que xal. Per exemple, escoltant "Gavines i dragons", de M^a del Mar Bonet.

- Un consell: Si us han de traslladar a Ciutat urgentment perquè us heu posat malalts, anau amb compte amb el cor. Podríeu arribar més malalts que no heu partit. Sobretot si el trasllat és amb Creu Roja.

- Encara no he après a ballar sevillanes. No m'ho puc creure.

- No he acabat d'entendre si l'impost per esser catòlics l'han de destinar a cubir el dèficit del Vaticà, degut als viatges del Papa, o si ha de servir per als viatges que encara confia fer.

- Us imaginau que un dia en Clint Eastwood fos elegit president dels Estats Units, i en lloc de tirar una bomba a la Índia la tiràs a Mallorca?

- A mida que tornam vells perdem reflexes i ens és més difícil aprendre coses. Tots ho sabem, però sempre pensam que són els altres que pateixen aquest mal.

- Nostàlgia apressant: Què s'ha fet d'en Marcelino López?

- Jo no he estat mai a Venècia, però anant pel carrer de Ciutat, un dels dies que va ploure, ja me vaif fer una idea de com deu ser aquella ciutat italiana.

- Quan sigui gran m'agradaria esser president de la Comissió d'Urbanisme. En desfaria de coses!!

- No us comença a fer una mica de llàstima el que li passa al Barça?

- Sabeu tots què signifiquen aquestes sigles?

A.G.A.M.A. : Ahora ganamos algo metiendo agua.

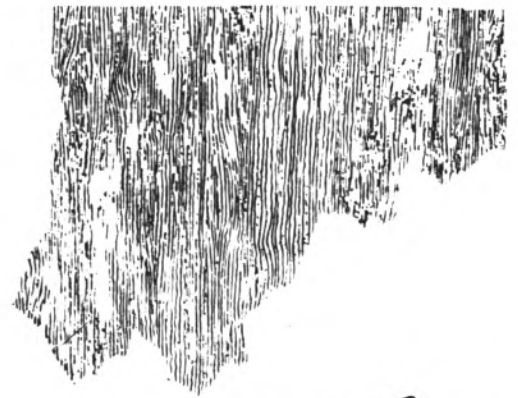
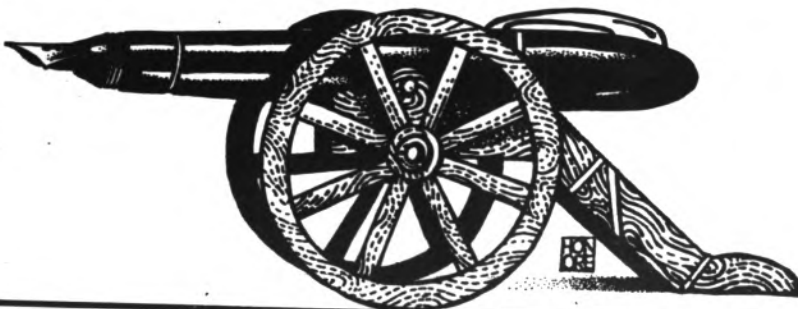
S.E.A.T. : Siempre estás arreglando tonterías.

STOP : Si tens ous, passa.

P.M.M. : Prohibido montar mujeres.

C.O.E.X.A. S.A. : Com organitzar empreses xuclant de l'Ajuntament sense angoixa.

ESTISORES

Romanços gabellins

Per sa ràdio vaig sentir es Director General de Correus, tot orgullós, tot ufanós, tot campant, parlant de les meravelles d'aquest servei estatal que, segons ell, va tan bé que ja no es pot millorar. Parlava aquest bon senyor de sa gran puntualitat amb que sa correspondència arriba a ses nostres llars. I parlava d'atencions, i encara, per més parlar, sols d'excel·lències parlava es Director General. Jo el m'escoltava admirat, no trobau que és d'admirar? però al temps que l'escoltava no deixava de pensar que una cosa són paraules -és molt bo de fer xerrar- i una altra cosa és sa dura i trista realitat. Es a dir, que per sa ràdio aquell bon homo dirà lo que trobi que ha de dir, però és segur que ell no ha estat cap pic a Cala Rajada on podria comprovar si es discursos que ell amolla es poden justificar. Que vengui a Cala Rajada i aquí li podré explicar quatre coses sobre el tema, i amb so nas podrà tocar lo que vist des de Madrid millor no pot funcionar. Ai, aquesta gent que xerra i no para de xerrar! Que Déu conservi sa vista as Director General, i a noltros, porbres de noltros, mos agafi confessats.

ES PASTOR DE SON PERDIU

COOPERACIÓ

Conservar i restaurar els nostres monuments és necessari, perquè ens parlen del passat, de les nostres tradicions i de la nostra cultura. Millorar les construccions, carreteres, carrers, instal·lacions, i fer-ne de noves és necessari, perquè representen el nostre progrés.

El Consell Insular de

Mallorca ha fet molt en aquest sentit. Amb l'actuació sobre la xarxa de camins del Consell, que engloba un total de 707 km., dels 1.700 existents a Mallorca, que ha significat la realització de 138 projectes amb una

inversió de 852 milions. El Consell fa possibles les aspiracions de tots els municipis de comptar amb una infraestructura de serveis bàsica. Amb aquest objectiu ha elaborat els Plans d'Obres i Serveis que han suposat 96 obres hidràuliques, 149 obres de carreteres i camins, 185 d'urbanització, 64 d'enllumenat i 44 de millora, restauració i remodelació d'edificis

públics, amb una inversió total de 3.700 milions de pessetes en quatre anys. Els resultats, evidentment satisfactoris, estan avui a la vista.

BON CONSELL, BONS RESULTATS.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

punt de cadeneta

No fa gaire anys que en Tòfol i na Joana viuen a "Galamor", una finca que en Joan ha heretat del seu padri Joan. Està una mica allunyada del poble, enmig del camp, en el coster sud del Puig des Cocons, muntanyola relativament pròxima a la mar.

La finca, de dues quarterades, està plena d'ametlers vells i llenyosos. A la part baixa, arran del camí, hi ha una caseta de pedra amb una cisterna. Tot això és obra de l'amo en Joan. Ell plantà els arbres, i amb les pedres que treia quan espedregava, tancà la finca de paret i aixecà la casa.

L'amo en Joan estava orgullós de "Galamor". Era tan forta la quimera per anar-hi que no hi havia pluja que l'aturàs. Quants de disgusts va donar a madò Maria! Bé li feia reflexions, emperò sempre guanyava "Galamor". Quan venia el bon temps, l'amo en Joan s'emportava la dona i el net a la finca, a passar el cap de setmana.

Aquestes vivències i records de la infantesa, tan frescs i tan llunyans, havien creat a en Tòfol el desig de viure a la finca dels padrins. Així, quan ell i na Joana decidiren conviure baix la mateixa teulada, es presentà l'ocasió de realitzar un somni. Junts es proposaren, com a primera tasca, recuperar "Galamor" per fer-hi el seu niu.

Des que en Tòfol i na Maria viuen a "Galamor", la finca ha recobrat aquella vitalitat perduda. La caseta dels padrins ha estat acondicionada de bell nou i s'ha engrandit incorporant la vella pallissa a la vivenda; així i tot encara era petita, però acollidora. La recuperació de "Galamor" és una tasca plena d'encant, engrescadora. La jove parella sent que ha caigut dins la mateixa trampa que el padri Joan. Ja no cal més que se guir endavant, començar l'aventura i els projectes.

Ambdós tenien quinze anys quan començaren a treballar. En Tòfol es fotògraf, amb botiga i taller en el poble. Aleshores, en el principi, no era més que un simple aficionat; avui el camp de treball és molt ample i passa per la fotografia artística, el muntatge de pel·lícules i les composicions fotogràfiques. El que abans era un fil atractiu, avui s'ha fet un cabdell.

Na Joana regenta una jardineria. Amb els anys ha superat el rutinari treball de les dependents de mostrador per aficar-se, cada dia més, dins el món de la jardineria. Lluita per deixar d'ésser una simple intermediària de plantes que ens vénen de fora, per passar a tenir una producció pròpia.

Sembla arribat el moment de llançar els projectes

per fer-los realitat. "Galamor" ja no és un ametlerar, els temps han canviat i ja no és possible repetir la tasca que realitzà l'amo en Joan. Emperò ens queda l'empenta, una terra esponjosa i llacorada, i aquella il·lusió per domesticar la natura. D'ara endavant la finca serà un camp d'experimentació on na Joana intentarà produir aquelles plantes de jardí que creu les més adequades al nostre clima i manera de viure.

En Tòfol també està entusiasmat amb el nou projecte. Els coneixements sobre composició, llum i color poden ésser fonamentals per compondre un jardí. Una vegada més podrà ampliar i renovar el seu camp de treball.

De moment l'únic arbre que hi ha plantat a la finca, just davant la caseta, és una palmera alta, espessa, rosa; un arbre que, segons la tradició de l'illa, és un símbol d'hospitalitat, de benvinguda. La palmera és un arbre que es veu de lluny, és una fita que que assenya la el punt on esperen els amics acollidors, i és, també, una guia per trobar el camí. "Galamor" està obert a tothom.

Després d'aquest arbre en plantaran uns altres, i arbustos, i plantes. La finca ha d'ésser un jardí, és a dir, ha de fer mirera. No hi haurà espai per a aquestes plantes d'importació tan inadequades al nostre clima i tan difícils de cuidar. En Tòfol i na Joana saben ben bé que a l'illa no hi ha una tradició de jardins; potser és per això que quan els arquitectes o enginyers han d'omplir un espai no se'ls ocorre més que la gespa, una herba que permet d'omplir qualsevol bony o forat, emperò mala de cuidar ja que no s'adapta ni al tipus de terra ni al clima. Tampoc hi haurà espai per als eucaliptus, arbres que deixen la terra improductiva. Ni per al desmai... Volen unes plantes ben nostres: decoratives, oloroses, bones de cuidar, duradores. Un jardí, com a conjunt estètic, necessita anys per formar-se. En Tòfol i na Joana no creuen en aquests jardins que han de renovar-se cada punt. Els arbres i les plantes necessiten temps per créixer i formar-se; com també ho necessita "Galamor", aquest projecte que un dia arribarà al poble.

JA HI SOM TOTS

(Continuarà...)

Radiografia de Cala Rajada

CIRCULACIO VIAL

El trànsit rodat pels carrers, avingudes i places, és cada dia més creixent. Cosa ben lògica donat l'augment constant del parc automovilístic local i, a més, el creixement de població fixa i temporal, agreujant-se enormement el problema durant la canícula el problema circulatori.

Ara bé, als problemes se'ls ha de cercar solució. Aleshores, això ens obligarà a descongestionar ja aqueixes vies i artèries més centrals i principals, per ser, diríem, carrers majors, o carrers comercials, o passejos. I, a més, a obrir vies alternatives, algunes de les quals ja les tenim: Avinguda Mallorca, San Andrés, Avinguda Floreal, Carretera de Ca'n Patilla, tant per Na Vellita com pels Quatre Cantons, per on hauria de circular majoritàriament bona part del tràfic que ara entra i surt pel carrer Elionor Servera com a eix principal d'arribada al Moll.

Això que dic suposa un ús i abús excessiu del carrer major, tan comercialitzat, de punta a punta, amb un contingent innumerable de peons que s'hi mouen gairebé durant totes les hores del dia, per voravies estretíssimes.

Per això no és d'extranyar que s'hagin de lamentar massa accidents darrerament. La circulació pel carrer Elionor Servera ha esdevingut sòrdida, aberrant, i anacrònica.

Es una necessitat imperiosa tallar en rodó el tràfic d'aquest carrer adaptant-lo a una sola direcció, i prohibint-lo totalment durant l'estiu, al menys durant les tardes i els vespres. És inconcebible tot aquest anarivell humà, amuntat i revolucionat per un carrer que hauria d'ésser un passeig i mostrador turístic.

I això, tot aquest garbuix que es forma, reclama també de manera immediata la intervenció d'algun perit o tècnic en la matèria, que readapti o remodeli també el tràfic d'altres sectors, de la manera més idònia.

Aquest rebombori exigeix la implantació de la direcció única a molts de carrers, i de manera especial en el nucli que compren l'entramat al voltant del Moll, Església, Plaça dels Pins, Casa del Mar... per no citar més que els punts clau.

Confiam en l'eficàcia del nou Consistori per tal que emprengui ben aviat la tasca de millorar els vias -tan vitals- no ja necessaris sinó absolutament imprescindibles per a la nostra població.

Esper que les solucions arribin ja, sense tardança.

JOAN PUJADAS

Octubre 1987

DURANT EL MES DE SETEMBRE

Han nascut:

Bartomeu Cruz Servera,

Han nascut:

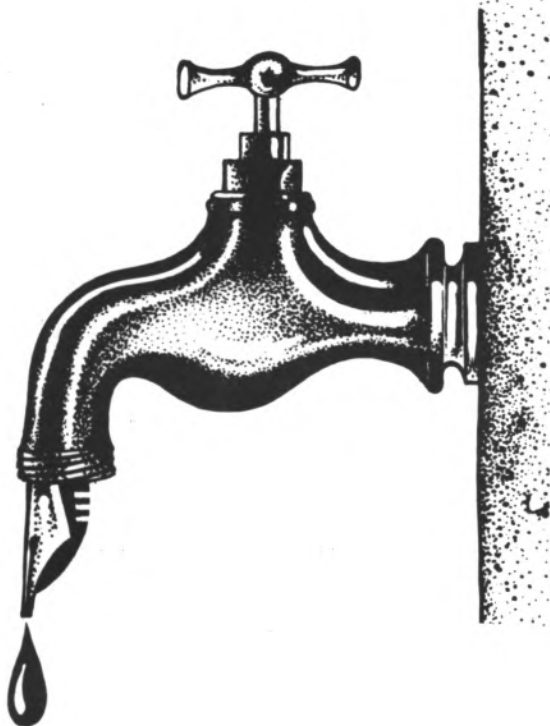
Bartomeu Cruz Servera,
de Crisanto i Manuela.
Martí Bisellach Alcón,
de Martí i Margalida.
Mª Antònia Pastor Sancho,
d'Antoni i Josepa.
M^a del Mar Mercant Sureda,
de Joan i Francisca.
Maria José Contreras Merchan,
de José i Mª Indalecia.
Nicolau Bernat Pascual Lender,
d'Antoni i Andren Maria.

S'han casat:

Amar Rabai
amb Antònia Ladària Mayol.

Han mort:

Aurora Tous Alemany
Maria Ginard Esteve

MARIA TOUS, Presidenta
de "Ca Nostra"

El més passat donàvem compte de les eleccions que havien celebrat, respectivament, les associacions "Ca Nostra" i "Sol Naixent", en les que sortiren nomenats presidents Maria Tous i Antoni Rechac. Avui us oferim unes breus impressions dels nous màxims responsables de la Tercera Edat de Capdepera i Cala Rajada. Aquestes entrevistes, malgrat haver-les fer per separat, les oferim de manera conjunta, tota vegada que la temàtica és la mateixa i les qüestions plantejades idèntiques.

- ¿Com així una presidenta de la tercera edat que encara no ha arribat a la tercera edat?

MARIA.- Perquè els anomenats clubs de la Tercera Edat, realment són clubs de la tercera edat i jubilats, i jo me trobo dins aquest darrer grup degut a la meua malaltia. També hi ha altres membres o socis, els dits benefactors, que ens ajuden i participen de tot, exceptuant que no tenen dret a votar. Aquests ho poden ser a partir dels cinquanta anys.

CONVERSES

- ¿Quins projectes teniu com a nou president de l'associació "Sol Naixent"?

ANTONI.- La meua il·lusió seria que es complís l'objectiu dels nostres estatuts, que no és altre que el d'aconseguir una bona convivència, feliç, alegre i agradable. Si no fos així em sentiria molt descoratjat, però estic segur que amb l'aportació de tots els socis ho aconseguirem. Pel que fa a projectes, a part de lluitar per una residència, a llarg termini, tenim en perspectiva, amb l'ajuda de l'Ajuntament, la construcció d'un local social digne i amb un mínim de condicions, ja que el que tenim ara, a part de ser deixat, no en té de condicions, sense voler menysprear-lo, ja que més val això que no res. Seguirem mantinguent les oportunitats entrevistes amb el Govern Balear, Consell Insular i Ajuntament per tal d'obtenir totes i cada una de les millores possibles. Per altra part, continuarem amb el nostre cicle de conferències, excursions i actes culturals que siguin possible. Així mateix, hem començat l'entrega de cartilles sanitàries per a la Tercera Edat.

- ¿Quines notícies té la vostra Associació de l'estat en què es troba el projecte de la Residència?

MARIA.- Està damunt el "tapete". L'Ajuntament i una entitat bancària hi volen col·laborar. El Consell encara no sap res, però en qualsevol moment estan a la nostra disposició pel que volgum, segons ens han dit. El Batle ens digué que es farà una sola residència perquè només és un municipi, però estan mirant on fer-la. També digué que el projecte està aprovat i espera que al final de l'actual legislatura la residència estigui acabada.

ANTONI.- Quan presentarem la nova directiva a l'Ajuntament, a mitjan setembre, mantinguérem un canvi d'impressions amb el Batle, i referent a les residències tot està com estava fa uns dos anys. Únicament es comentà la possibilitat de construir una residència a Capdepera, però a llarg termini, la qual estaria situada entre Son Poca Palla i el Camp d'Esports. He de dir que no em pareix el lloc més idoni, donada la dificultat que suposaria per a la gent major, per al seu esplai. Per altra banda, el Batle comentà que es tenia la intenció de construir un local social en uns terrenys pròxims al col·legi "S'Auba". Aquest lloc, segons la meua opinió, podria ser aprofitat per a la construcció de la residència, ja que l'extensió dels terrenys és suficient. A més, per la seva situació, sense desnivells, prop de la platja de Cala Agulla així com del centre urbà, port i passeig marítim. Crec que seria ideal, sempre i quan l'Ajuntament hi estigués d'acord.

CONVERSES

- Pel que veis quan visitau altres pobles i altres centres de la Tercera Edat, ¿no trobau que l'Ajuntament de Capdepera està fent poc per vosaltres?

MARIA.- Als pobles que hem anat hem vist que l'Ajuntament ajuda moltíssim. Ara, nosaltres hem parlat amb el regidor de cultura i hem fet una llista de les coses que ens falten i de les reformes que voldríem fer, com és ara, una sala de juntes, separada del local d'esplai, i també una cuina - perquè els diumenges, si els familiars dels jubilats volen anar de passeig, ells no siguin un impediment i puguin anar a dinar al Club amb un preu molt econòmic. Altres pobles ja fa temps que ho fan.

ANTONI.- Aquí sí que he de dir que res de res, amb quatre anys que han passat des de la fundació de "Sol Naixent", la portació per part de l'Ajuntament ha estat nul·la, essent un dels ajuntaments amb un pressupost més elevat de l'illa. En canvi a Artà, Vilafranca, Sant Llorenç, Montuïri, Pollença, etc. etc. amb pressuposts més baixos, - tots compten amb uns locals socials dignes. A Pollença, concretament, essent una associació nova, ja tenen un local social i, a més, tenen una subvenció de 50.000 pessetes. Afortunadament, els nous responsables municipals pareix que d'una vegada han comprès les nostres necessitats urgents i estan decidits a construir-nos, en un futur pròxim, un local social. Des d'aquestes pàgines vull agrair, en nom propi i en el de la directiva, aquesta iniciativa.

- ¿Quines relacions manteniu amb l'altra associació de la Tercera Edat del poble?

MARIA.- Les relacions són bastant bones perquè jo he anat a parlar amb ells, a les seves reunions i a qualque dinar a l'Agulla. Volem que tots siguem amics i col·laborar els uns amb els altres. Vaig anar a convidar-los per a la festa del cinquè aniversari i els hem d'agrair, i n'estam molt contents, de que tots pujassin. Tenguérem una reunió tots plegats, ja que la Caixa de Pensions ens ha oferit la seva ajuda per muntar una biblioteca amb tots els seus llibres editats i també per fer unes matances, una a cada club. Tots estiguérem d'acord. Ara estam molt units.

ANTONI.- Bones sense pal·liatius de cap casta per ara, i i és de suposar que així continuaran ja que hem tengut bons contactes amb la seva directiva. El nostre desig és continuar per aquest camí, en cara amb més assiduitat.

ANTONI RECHAC, President de "Sol Naixent"

- ¿Com és que l'associació sols arriba a una minoria de jubilats? ¿Què feis per captar nous afiliats?

MARIA.- Al principi s'anà casa per casa a convidar els jubilats i tots volien esser socis. Resultà que no hi havia fons i s'establí una quota de 100 pessetes mensuals per pagar les despeses. A rel d'això molts feren anques enrera, però d'ençà de la festa de l'aniversari, on férem una petita crida, ja s'han apuntat quarantasòs nous. Seguim pagant les 100 pessetes perquè és l'única manera de tenir uns ingressos i poder mantenir-nos.

ANTONI.- M'agrada que em pregunteu això, ja que precisament estam fent una gran campanya de captació de socis, dela que ja n'estan sortint uns efectes molt positius. Durant els tres mesos de la nova directiva s'han inscrit cinquanta-cinc socis nous, a més, paral·lelament en duim una altra de socis octogenaris honoraris, amb els mateixos drets - que els altres però amb la quota gratuïta, a no ser que vulguin contribuir voluntàriament.

CONVERSES

Ja fa temps que teníem la curolla d'entrevistar uns turistes. Pareixia aquesta una tasca obligada donat el lloc on vivim i les circumstàncies socio-econòmiques que ens condicionen. Volem entrevistar uns turistes anònims, inconeguts, que volguessin contar-nos quelcom de llurs vacances, de què hi fan a Mallorca, que n'esperen i què en desitgen. La cosa no podia resultar excessivament complicada, ja que hi havia molt on triar. La casualitat ens ha duit a parlar amb un matrimoni d'Hamburg que constitueixen una parella de turistes que és normal sols fins a cert punt, donat que vénen de vacances a Cala Rajada de de l'any 1980, cosa que fa que algunes de les seves opinions no siguin absolutament objectives, si tenim en compte la tirada que hi tene per aquestes contrades. Ells són WALTER i ELKE MICHAELIS, dos alemanys de mitja edat i un tracte exquisit. Vegeu què ens digueren.

.....

- El primer que ens agradaria saber és si aquesta és la primera visita que hi fan a Cala Rajada.

- No, no. A Cala Rajada hi venim des de l'any 1980, i abans havíem estat a Ca'n Picafort, a Cala D'Or i a Paguera. Però des que vingürem aquí per primera vegada ja pensàrem haver trobat el lloc ideal per passar les nostres vacances anuals. Ara ja no ens plantejam d'anar a altre lloc.

- Què fa que es decideixi per un lloc determinat a l'hor de planificar llurs vacances? Per què Mallorca i per què Cala Rajada?

- En principi es cerca un clima que contrasti amb el fred del Nord. Mallorca ho té a això, i a més es troba a una distància relativament curta. Una de les coses que influeixen també, quan un ha de planificar les vacances, és la recomanació dels amics, d'aquells que ja han estat a un lloc i els ha agradat.

- I una vegada decidits per un lloc determinat, què fa que es vagi repetint un any rera l'altre, com en el cas de vosaltres?

- Ens agrada la mentalitat, la manera d'esser de la gent del país, així com la relativa calma que aquí encara es pot trobar. És força atractiu el ritme de vida d'aquesta terra, més pausat que l'alemany. Un té la sensació de que aquí el temps es dilata i dona per a més coses. En el meu cas -és Walter qui parla- encara hi ha un motiu més que fa que em senti a gust quan --venc de vacances, i és el de les magnífiques relacions amb els meus col·legues de professió. Jo a Alemanya --sóc policia.

- I què passa quan el sol i el bon temps que pràcticament se'ls ha garantit no apareixen, i si ho fan la pluja i el mal temps?

- A nosaltres no ens preocupa excessivament trobar un dia, o uns dies, de mal temps. Aprofitam per anar coneixent millor l'illa, anant d'excursió pel nostre comarcal, fugim en lo possible dels circuits comercials, o simplement prenguent un cafè tranquil·lament. Potser no tothom tengui la mateixa reacció i hi hagi gent que no es resigni a trobar dies de mal temps. S'ha de te-

nir en compte que nosaltres venim a un mes en què ens exposam a trobar dies dolents, però sempre seran millors que els de casa nostra, on ara ja no solem passar dels deu graus i durant les nits arribam als zero graus. Aquí encara podem nedar, cosa que a Hamburg no hem pogut fer gairebé durant tot l'estiu i ens havíem de conformar amb les piscines climatitzades.

- Vosaltres pareix que tot ho trobau bé. ¿No hi ha res que desdigni? Alguns problemes sí que deveu trobar...

- Hem de considerar que si nosaltres venim cada any és perquè aquí ens agrada i ens hi trobam bé. Aleshores, els problemes i les dificultats sempre ens pareixeran menys importants. Per altra part, n'hi ha que troben dificultats en tota circumstància. Nosaltres ens atrevim a dir que, degut a l'augment de places hotel·leres, la platja s'ha anat quedant més petita de cada any, i aquest és un assumpte que no té remei i que encara s'anirà agreujant. També hem de dir que ens hauria fet una certa il·lusió anar aprenguent el castellà però això se'ns fa pràcticament impossible perquè aquí pràcticament tothom parla l'alemany i no tenim ocasió de practicar.

- ¿Què opinau de les tradicionals bones relacions polítiques i diplomàtiques entre Espanya i Alemanya?

- Ens pareix molt bé, i fins a cert punt és lògic que així siguin les coses donada la complementarietat de les nostres economies i la manca de contenciosos de capacitat entre els nostres estats. També s'ha de dir que la Monarquia espanyola és vista amb molta simpatia des d'Alemanya.

- Aquí tenim una imatge certament estereotipada dels alemanys, que certament no se correspon amb la realitat d'un país que ha donat els pensadors més brillants, els músics més insinies, els científics és destacats. També els alemanys deveu tenir una imatge feta de nosaltres. Podríeu definir-nos-la?

- Pensam que en general, i ben segur pel que fa a nosaltres en particular, el sentiment és d'admiració. De fet tenim molt clar que ni els toreros ni els flamencs constitueixen el denominador comú de la gent d'aquest país. Aquí la gent treballa, però té més temps, o el se cerca, per a passar-s'ho bé. També ens agrada de veure com en certa manera es conserva la unitat familiar. Els nins demostren un major respecte vers la gent major. En fi, hi ha moltes virtuts que ens agraden. Pel que fa als aspectes negatius d'alguns serveis públics, dels que vosaltres us queixau sovint, nosaltres no ens sentim afectats donat que durant els breus dies de vacances i, en qualsevol cas, no són el nostre problema. L'únic que es podria dir de negatiu és la manca de conduir de la gent, un xic desordenada.

No estam segurs d'haver trobat els turistes típics, l'alemany mitjà. Aquest matrimoni ha resultat al tament condescendent amb els nostres defectes i excessivament afalagadors amb les nostres virtuts. Si tots fossin com ells, el futur del nostre turisme quedaria garantit per a sempre. Nosaltres tenim l'obligació de mantenir una actitud més crítica si no volem fer-ho tot malbé.

esports

Després de saludar-vos com sempre, amics de "Cap Vermell", començaré la informació d'aquest mes significat que tots els equips de futbol locals, tant els majors com els filials, han començat les respectives competicions, essent de destacar la bona marxa del conjunt de Tercera Divisió, cosa que no es poden creure ni els més velles d'aquestes contrades.

Després d'haver lograt arrabassar un punt davant el poderós Manacor, l'equip es trobava ja amb un positiu en el seu encasellat. No oblidem que l'any passat per aquest temps l'Escolar es trobava amb cinc negatius. Des d'aquestes pàgines vull remarcar que s'ha notat fonamentalment el canvi de directiva. Els nous responsables, amb idees noves i fixatges encertats a càrrec de l'equip tècnic que presideix en Pere Morey, han donat un aire distint del que el Club tenia en passades temporades. També és remarcable la bona tasca que està diguent a terme el nou entrenador, en Mascaró. Totes aquestes noves incorporacions, entrenador i jugadors, que han resultat certament econòmics per a la caixa del Club, amb l'ajuda imprescindible i fonamental de la base de jugadors locals, estan aconseguint uns magnífics resultats diumenge rera diumenge, i el que és més important, fan que l'afició es mostri satisfeta amb el joc del conjunt.

Quan es duen jugats set partits, com ja he dit abans, l'Escolar es trobava sols a quatre punts del primer classificat, si bé s'ha de dir que aquesta Tercera Divisió actual, sense voler-la desmerèixer, s'assembla a la Primera Preferent de fa uns anys.

De la Tercera Regional, que dirigeix de manera brillant en Joan Terrassa, he de dir que malgrat haver rebut un empat en "Es Figueras" en el primer partit de lliga, ja està agafant el ritme de la competició, cosa difícil degut a distintes circumstàncies: jugadors que reballen a hosteleria, altres que ho havien deixat anar, etc. Tòt feia pensar que aquesta categoria estava condemnada, un anys més, a no aixecar el cap. Després d'haver guanyat el primer partit, contra el Sant Joan, ja s'està albirant un futur més encoratjador per a jugadors i entrenador, que bé s'ho mereixen.

Pel que fa al bàsquet, les notícies no són massa afalagadores. Pareix que regna una mica de desconcert dins aquesta secció, després de la confirmació de que en Pere Nebot ha marxat a entrenar l'equip de Son Carrió, cosa que ha minvat molt el potencial organitzatiu del bàsquet local. En futures edicions intentaré informar més a fons sobre els problemes d'aquest esport a nivell local.

El que sí marxa a tota màquina és l'equip dirigit pel conegut Pepe Muñoz, la Penya Bar Nou, que encara es troba invicte després de set partits jugats i que s'està distanciant dels seus seguidors en la classificació, essent també un dels màxims golejadors i l'equip menys golejat. La Penya Bar Nou, per bé que és un equip d'amics sense més pretensions, està demostrant un nivell físic i tècnic notable i certament superior al dels seus rivals del torneig comarcal.

Vull informar que aquest més tindrà lloc la ja popular competició anual de judo, organitzada pel Club local "Renshinkan" i dirigida com ell sap fer-ho per Pep Mascaró. Aquesta competició es desenvoluparà en els locals de la Residència del Temps Lliure de Cala Rajada. En el pròxim número donaré els resultats obtinguts pels excel·lents judokas locals. Ells, amb la seva tècnica i gran preparació, estic segur que poden assolir el primer lloc per equips.

Deixant el judo, pas al futbol-sala, diguent que escric aquests comentaris pocs dies abans de que l'equip local "Costa de Capdepera" debuti en la competició. Ho havia de fer, precisament davant els campions de la passada temporada, el "Joves-Molinars". De totes maneres, els ànims eren màxims i amb ganes de treure qualque cosa positiva d'aquest primer desplaçament.

I ara, per acabar, informar-vos que a partir d'aquest mes queda oberta una nova secció dins aquest esportiu de "Cap Vermell", en la que quedarà reflectit el millor jugador de cada equip i categoria local. Aquí els teniu:

Tercera Divisió: PEP ROIG
Tercera Regional: SUSO RECHAC
Juvenils: BONIFACIO
Infantils: GABI RIBOT
Alevins: XAVIER REQUENA
Benjamins: J.M. TEXEIRA
Judo Infantil: PERE MOLL

BIEL TORRES

LA PROVOCACIÓ DEL FOC (iVI)

Suggestiments

1.- S'han de mantenir els boscos en unes condicions que dificultin que s'hi calí foc i que facin que, un cop iniciat, es propagui amb dificultat.

Cal afavorir la constitució de boscos que tinguin el màxim d'humitat, i en que les espècies arbòries i arbustives dificultin la propagació del foc.

Caldria reduir la superfície poblada de pins.

No hauria de fer-se cap més població amb pins.

En general, hom no hauria de "netejar" o estassar els boscos, amb l'excepció de les operacions derivades directament de l'explotació forestal. Si alguna cosa cal treure dels boscos, harien d'esser els pins.

L'aprofitament forestal hauria de ser fet de tal manera que el conjunt de comunitats vegetals no sofrís en excés, i no es comprometessin seriosament l'estructura i la composició florística i la humitat, necessàries per dificultar permanentment l'inici i la propagació del foc.

2.- Es necessari planificar el territori de manera que, en el cas malaurat d'un incendi, pugui ser aturat i extingit de seguida, i que la superfície cremada mai no sigui extensa.

Cal un pla de vigilància permanent, estiu i hivern.

Cal una organització eficaç, única i operativa.

Cal un coneixement detallat de país, de manera que un cop localitzat un incendi es sàpiga sense equivocacions el camí a seguir, vies d'accés, punts d'aigua disponibles i des d'on atacar-lo millor.

Hom ha d'establir tota una xarxa de dipòsits, pous, basses, i boques d'aigua disponibles per apagar possibles focs, de manera que no calgui transportar l'aigua de lluny.

Cal establir tallafocs naturals i artificials: rocam, rius, erms, carreteres, pistes i xarxa de conducció elèctrica.

Els entorns de les carreteres haurien de netejar-se.

Cal que els ajuntaments estiguin preparats per intervenir-hi. Han de conèixer bé les característiques del seu municipi en relació amb el focs.

3.- Els científics i tècnics haurien d'estudiar conjuntament tots els aspectes indicats anteriorment.

Cal fer programes de recerca que permetin indicar amb la màxima precisió quins tipus de bosc són els més adequats per dificultar l'inici i la propagació del foc, en funció del clima i el relleu de cada indret.

Cal, també, una investigació dels efectes reals dels incendis en el conjunt dels sistemes naturals, i dels processos de regeneració que es desencadenen: rebrotada, germinació de noves espècies, erosió del sòl, etc.

Cal una experimentació de les tècniques aplicades en la restitució de les àrees cremades: repoblació, tramps per a retenir l'erosió, etc.

4.- Es fonamental un canvi d'hàbits en les activitats d'esplai i d'esport dels ciutadans. Semblantment, s'han de modificar els costums de l'ús del foc aplicat en les tasques agrícoles, ramaderes i industrials. Cal elaborar unes normes de comportament.

Cal prohibir, tot l'any, fer foc per a costella des o paelles, dins i a prop del bosc.

Cal regular les cremades de rostolls, matollars, i marges per a fins pastorals o agrícoles.

Cal modificar la localització actual de bona part dels abocaments d'escombraries i canviar les tècniques utilitzades.

Cal controlar i, si cal, prohibir, la cremada de residus industrials o domèstics, com gomes i mobles.

5.- Suggestim que la vigilància i les tasques de prevenció i d'extinció dels incendis forestals siguin responsabilitat d'un organisme públic, capaç de mobilitzar permanentment els recursos econòmics, tècnics, i humans necessaris.

En temps de pau, aquestes tasques essencials de seguretat haurien d'esser assumides per l'exèrcit. Serien molts els soldats disposats a treballar tot l'any de manera constant per a prevenir i, si cal, extingir els incendis forestals.

No dubtem gens que els caps i els oficials militars, una vegada coneguda la realitat d'allò que el país perd amb el foc, serien els primers a acceptar-ho i a treballar-hi.

Adéu al teatre del Recreo

Oh vell teatre del Recreo!

Les busques del rellotge han marcat la fi del teu temps.

La màquina compressora té males bromes, no en sap res de sentiments, de records ni d'enyorances.

Per a ella, passat, present i futur són destrucció.

Solament destrucció.

Freda, insensible, poderosa i cruel, com els gegants malèfics de les rondaies, destrueix tot el que toca.

Res no es resisteix a la seva empremta.

I tu, vell teatre del Recreo, has caigut sota l'embranchida demolidora del seu poder.

Has caigut com cauen les coses senzilles que hem estimat, com cauen els herois després de llur gesta.

Com cau una flor.

Un sospir.

O una queixa.

Quan tot era mutisme i silenci, quan les imatges eren privades de l'ús de la paraula i mudes gesticulaven, va il·luminar-se la paret emblanquinada de l'escenari.

I fores bressol de l'infant del cinema quan, esmenussant les sil·labes, pronuncià les primeres paraules. Testimoni del gran miracle.

Ja no serví la paret emblanquinada.

Un drap, de blancor immaculada, amplí la boca de l'escenari. La ficció s'apropava a la realitat, es fonia amb ella.

Fores fàbrica esplendorosa de somnis i de quimeres.

Al teu redòs riguèrem i ploràrem.

I fruïrem de les gestes dels herois.

I somiàrem en ésser protagonistes d'aventures memorables, d'amors i de redempcions.

De passions vehements, violentes.

I concupiscents, també.

I fores, vell teatre del Recreo, escola de vida.

Gràcies al miracle del teu drap blanc, aprenguèrem que més enllà del nostre aïllament hi havia altres terres, altres vides, altres gents, altres formes de pensar, altres maneres de sentir, altres veritats...

Descobrírem que rera el nostre horitzó es vivia la llibertat i intuïm que el nostre tancament no era solament geogràfic sinó també polític.

I a la nostra condició d'illencs hi afegírem la de poble oprimat.

Oh vell teatre del Recreo!

Capsa de marès de casa nostra.

Al teu recer, sota el cubricel de fusta pintada, dins la fosca, agombolats a l'escalf de la gent, mitjançant la màgia miraculosa de les imatges, malgrat l'estisorada del censor i la qualificació numerada del full parroquial, malgrat l'esforç d'uns pocs per ofuscar l'enteniment d'uns molts, ens obrires els ulls a noves cultures, el cor a llibertats ignorades i l'ànima a un sentiment de rebel·lia.

Asseguts en els teus bancs allistonsats i durs, captivats per la projecció d'imatges llunyanes, descobrírem la pròpia imatge.

I comparàrem.

I ens sentírem buits i escapçats.

Terriblement escapçats.

Ciudadans d'un món tancat, de vacuïtat esfereïdora.

Ciudadans d'un món adulterat, capciós, ple de sofismes, que ens ensenyava com a veritats inamovibles les falsedats més absurdes.

Oh vell teatre del Recreo!

El temps, inflexible, inexorable, ha passat demolidor.

El drap blanc s'ha tenyit d'oblit.

El teu buc és avui un munt d'enderrocs.

Ha finit la fàbrica de somnis.

El negre, cobejós de llum, ha pres possessori dels colors.

Ja no hi blancs ni grisos. Ara vius de fosc i espessida de nit sense aubada.

Dins la caixa dels dies han florit les arnes.

Ja ets, vell amic, al país de l'anar i no tornar.

L'arc de Sant Martí s'ha vestit de negre.

I els somiadors d'il·lusions també.

Sempre dol perdre un signe de la nostra història.

Sempre dol perdre un amic.

Més que un teatre, hem perdut un símbol.

Hem perdut la certesa de rescatar del passat el gest primer, el somriure, les diminutes quimeres de la juvenesa.

Oh vell teatre del Recreo!

Amb el teu enrunament quelcom de nosaltres s'enruna.

Barrejades amb els teus enderrocs hi queden les ruïnes dels nostres primers i tendrals amors.

Quan tot era esperança perquè érem joves.

Quan érem joves perquè tot era esperança.

Quan interpretàvem el paper de viure una època que, no per grisa i escapçada, deixava d'ésser meravellosa.

Oh vell teatre del Recreo!

Pàgina mai escrita de la història del poble, però sí viscuda pam a pam, dia a dia, per unes generacions que no tenguèrem més gaubança que la de recrear-nos la vista amb el poder màgic de les teves imatges.

Oh vell teatre del Recreo!

Tu viuràs amb nosaltres mentre ens quedi alè.

Mentre els qui visquèrem el teu esplendor encara hi siguem, tu viuràs també.

Després es farà l'oblit.

Es farà el silenci.

Les generacions futures no en sabran res de tu.

Les generacions futures no en sabran res de la folia extraordinària de les teves nit de folga i de divertiment.

No en sabran res de la joia dels teus balls.

Ni de les carnavalades viscudes en el teu recinte.

Ni del sòtil emmurtat.

Ni de la música viva, directa, sense colar per aparells sofisticats.

Ni de la pluja de confetti.

Ni de disfresses col·lectives.

Ni de parelles encordades amb serpentes.

Ni de l'esclafit de festa en comunitat.

Ni de l'eclosió imaginativa que suplia la manca de recursos econòmics.

Ni de la bogeria meravellosa dels teus dies de carnestoltes.

Ni de gaudir la senzillesa de les coses humils.

No, no en sabran res.

Vell teatre del Recreo, adéu.

Adéu Teatre Oriental, adéu.

Que quedi aquest comiat meu com a penyora de la teva existència.

Descansa en la pau dels qui han complert amb el seu deure.

Adéu, teatre del Recreo.

JOAN RAI
Octubre 1987

EL CEMENTERI CIVIL

3. - UNA SOCIETAT CIVIL

La Revolució Francesa (1789), provocà dins la societat occidental europea un fort procés secularitzador, és a dir, uns canvis socials on el pensament, les practiques i les institucions religioses perden significació (1). Aquest procés secularitzador fa possible l'aparició de l'Estat laic, això és, un Estat fonamentat sobre principis vàlids per a tothom, al marge de plantejaments religiosos.

Aquest Estat laic treu els cementeris de l'interior de les ciutats, els deixa en mans de l'autoritat municipal i els obre a tots els ciutadans, qualsevol sigui la seva creença política o religiosa. Una bona referència la tenim en el que va succeir a França, on el govern de la Nació, per un decret de juny de 1804, municipalitzà els cementeris. A partir de llavors l'Església ja no podia negar la sepultura als qui considerava indignes, com tampoc podrà beneir-ho ni col·locar-hi símbols religiosos (2). Representa el naixement dels cementeris civils.

A Espanya, en canvi, encara que l'Estat, en els començaments del segle XIX, municipalitzà els cementeris, aquests conservaren el seu caràcter religiós. Així, la conflictiva història del cementeri civil no serà, entre nosaltres, més que una de tantes mosres on queden reflexades les impotències, traves i dificultats per crear una societat civil.

Quines raons hi havia perquè l'Església Catòlica intervingués en l'administració d'un servei que pagaven tots els ciutadans, mitjançant impostos municipals? L'única explicació cal cercar-la en la mentalitat de l'espanyol, en una ideologia formada durant segles i que consistia, bàsicament, en la identificació entre religió i política, entre Església i Estat. Un Estat essencialment catòlic i un catolicisme amb una tasca bàsicament política.

Fins aleshores, al contrari que a França i tants d'altres països europeus, la mentalitat espanyola no s'havia desenvolupat d'unes tensions i decisions purament històriques, culturals, laiques, sinó més bé entorn d'una professió de fe.

En els següents documents es pot comprovar aquesta identificació. El primer text està tret d'un testament de l'any 1809; diu així: "Jo Juan Moll, soltero, ... tenint present que estich de prompta partida para embarcarme y para pasar al servicio del Ejercito del Rey Nostro Señor Dn. Fernando Seté para defensarlo e igualmente defender la Nostra Santa fee Cathólica y los nuestros germans Españols" (3). Sembla que en Joan Moll va anar a lluitar contra el francès invasor durant la Guerra de la Independència (1808-1814) i que segons el seu parer, defensar el Rei també era defensar l'Església.

El segon document és una nota escrita per D. Sebastià Ferrer "Cofeta" a l'any 1825, en un temps en que el lliberalisme era perseguit i castigat. El text és el següent (4): "...y adentro del cuarto del citado Moll vino el Sr. Pedro José Gili y con Ferrer habló sobre el asunto arriba dicho, me dijo que si yo pasaba en Palma a hacer recurso, el tendría maña para hacerme acusar y prenderme falsificándome con testigos falsos que yo tengo reuniones en mi casa y que conspiran contra el Rey (lo que me causó mucha melancolía al ver esta gran picardía) y contra la religión".

Aquests exemples clarifiquen el dit abans, això és, que dins la mentalitat popular, religió i política formaven un sol cos. Amb el temps la comunitat laica, cada vegada més nombrosa, aconseguirà solucions a la seva problemàtica.

Precisament, va ésser el Rei Ferran Setè el qui autoritzà la creació de cementeris segregats, sempre i quan observassin unes formalitats, a saber, que es

tiguessin tancats de paret, sense església, capella ni cap altre senyal de temple ni de culte públic ni privat (5).

Tan sols després de la Revolució de 1854 començaren a construir-se els primers cementeris civils. Així, una llei de 1855 ordenava, de forma taxativa, la construcció de cementeris civils, costejats per les hisendes municipals, en aquelles poblacions on fossin necessaris per enterrar els cadàvers amb el degut decòrum, prenguent precaucions per evitar tota profanació (6).

Més tard, una llei del més de febrer de 1872, recordava als ajuntaments que els construïssin: "La compra dels terrenys així com les obres que siguin necessàries se declararan d'utilitat pública i expropiàble el terreny necessari (7).

La construcció d'una societat civil a Espanya ha estat i és un procés llarg i penós. La història dels cementeris civils és important en quant ens permet de seguir aquest procés polític i analitzar l'evolució espiritual de la societat espanyola moderna.

PEP TERRASSA

- (1) Bryan Wilson. "La religión en la sociedad". Editorial Labor. Pàg. 13.
- (2) José Jiménez Lozano. "Los cementerios civiles". Editorial Taurus. Madrid 1978. Pàg. 24.
- (3 i 4) Amdós documents formen part de l'arxiu Julio George.
- (5, 6 i 7) José Jiménez Lozano. Obra esmentada. Pàgines 115 i 116.

(Continuarà)

des del Castell amb amor

° Veig, per damunt els diaris, que els "gonelles" no afliuen. Jesús quina genteta! Els disbarats romanen a l'orde del dia, més que mai. Es segueixen publicant - cartes sense cap ni peus, per part dels oficials de la confusió lingüística. Me pareix bé que aquestes cartes siguin publicades; mai se m'ocorreria demanar que s'es capçàs un dret fonamental que a mi m'agrada molt d'utilitzar, com és el dret d'expressió. El que no m'agrada és que la gent assenyada, que afortunadament és molta en aquest país, perdi el temps i la llavor contestant beneïtures; el que no m'agrada és que els professionals i els assebetats es vulguin embutar les mans amb el llot de la ignorància voluntària i militant; el que no m'agrada és que les persones amb coneixements suficients baixin al terreny de la polèmica xarona i - pobletana, terreny en el que es mouen com peix dins - l'aigua els "gonelles". No hi ha pitjor sord que aquell que no vol escoltar, ni pitjor cec que aquell que no vol veure. Creis-me, perdeu el temps els que donau joc als "gonelles". Sabeu, sabem, que tenim la raó. Aleshores, què més volem?

° Ja tenim festa nacional. El 12 d'octubre. La festa de tots els pobles i comunitats de l'estat espanyol. La festa de la raça. No hi estic d'acord. He dit que no hi estic d'acord. L'acataré, la respectaré, però mai, mai, mai, la sentiré com a la meua festa. En primer lloc no estic massa convençut que "allò" d'Amèrica sigui com per celebrar-ho i sentir-se'n orgullosos. Als pobles - d'aquell continent els costà sang, suor i llàgrimes el desempallegar-se dels espanyols que els havien imposat cultura i religió a canvi d'explotació. Encara cerquen llur identitat, aquells pobles. Però, per si això no bastàs, el "privilegi" del comerç amb Amèrica fou quel com privatiu de Castella fins que el rei Carles III li beralitzà les relacions i les féu extensives a la perifèria de l'estat. En fi, hi ha raons de pes per rebutjar el 12 d'octubre com a festa de l'estat, i més en el nostre cas particular. A mi, tot això no em recorda més que una infantesa en que em feien vestir de missiонер o d'indi i em feien passejar la bassina per tot el poble. No, no m'agrada gens el 12 d'octubre.

° Aquells estats d'Amèrica del Nord que tenen implantada la pena de mort extremen la seva duresa i les execucions estan a l'orde del dia, la Thatcher intenta reimplantar aquest càstic tan exemplar en el Regne Unit, fins i tot en els diaris de casa nostra tenim ocasió de llegir cartes dels ciutadans i comentaris periodístics advocant per modificar el Codi Penal a fi que la pena màxima es torni a posar en pràctica a tot l'Estat. Seria aquesta una bona mesura per equiparar-nos - als països del Tercer Món que mai no han deixat de matar gent en nom de la justícia. Alguns d'aquests defensors de fer la pell al proïsme quan aquest proïsme és una nosa i un perill per a la nostra societat, són gent que es confessa profundament religiosa, fins i tot cristiana. ¿Deuen haver llegit els Deu Manaments, aquest - personal? No ho pareix. En tot cas, el que no volen és practicar-los.

° "Els espanyols veuen en l'oci tot el sentit de la seva vida", segons he llegit que ha dit en Juan José Linz. No sé si aquest senyor constata un fet, sense més, o si el censurava o l'aplaudia. Sí que puc dir - que aquest mallorquinet esquifit i insignificant que subscriu, està completament d'acord amb l'asseveració i, encara més, aquest mallorquinet aspira a fer de l'oci un estat permanent i inalterable, "per in secula seculorum, amen". Però és que es pot aspirar a altra cosa? ¿Quina ha d'esser, sinó, la meta d'un ciutadà del que s'espera que rendeixi com un japonès a canvi d'unes contraprestacions nordafricanes? Mentrestant, el govern socialista a la "lluna de València", - castigant a funcionaris i jubilats a donar exemple - d'austeritat i a marcar el ritme de la carrera salarial. ¿A què es pot aspirar si no és a l'oci? No deuen voler que aspirem al Nobel d'Economia.

° "L'home comença les seves relacions socials com a grup, cantant i ballant. Es amb la dansa i el cant on es noten les forces d'un grup humà, on quelcom de nou positiu pot succeir sempre", Maurice Bejart. Es a dir, que a Capdepera estam salvats.

° El Conseller de Cultura del C.I.M., segons una entrevista que vaig llegir, és un senyor simpatiquíssim, extrovertit, intel·ligent i planer. Però... el Sr. Conseller, segons confessava, pensa en "castellano". Aleshores, jo em deman, de quina cultura és conseller aquest senyor?

° Lo de Correus de Cala Rajada clama al cel. Jo entenc que una persona no sigui simpàtica; això és quel com innat: o es té o no es té. Però no entenc d'un funcionari públic que no mantengui en tracte correcte i educat amb el públic que ha de servir. Tampoc entenc que a Cala Rajada s'hagi d'atendre al públic a un enfony impresentable, amb el públic fent coa damunt la voravia, donant una imatge deplorabilíssima d'un servei que els visitants estrangers consideren amb un rigor i una seriositat dels que aquí està mancat. I tampoc entenc que a partir del 15 d'octubre es deixi d'oferir el servei de Caixa Postal, utilitzat per molts - sims visitants, que ara es veuen obligats a traslladar-se a Capdepera. El Sr. Ministre dirà el que vulgui, però això no funciona. No senyor. A Cala Rajada, al - menys, no.

° No sé que ens depararà el futur. Possiblement un món millor. Per què no? Però, mentre esperam que aquest futur arribi, sí som conscients de que l'estam edificant - l'estam edificant? - sobre les runes dels sentiments més nobles. Amb la cuirassa permanent de la indiferència contemplam l'enderroc del Teatre del Recreo. Vius! No he dit que no s'hagués de fer, ni que no s'hi pogués construir apartaments. El que intent dir, i ben fort, és que la gent se'n fot del que passa, mentre no no l'afecti personalment, sense adonar-se que això suposa, implícitament, fote-se'n d'ella mateixa. Nosaltres, el que en diuen poble, des de l'alienació més lamentable, hem arribat a dominar l'art sublim de mossegarnos la pròpia orel·la. I a més, pel que pareix, no ens dol.

LA VETLLERIA

de Joan Rai

- II -

Han entrat a la cuina. Hi ha salutacions a voler. Margalida i Bàrbara s'asseuen en primer terme, vora en Miquel i la seva ràdio. Maria vora na Joana Aina. En Joan a prop d'en Miquel. Els altres allà on poden.

GORI - Agafa sa guitarra, Joan, i per començar en cantarem una.

JOAN - Quina vols?

GORI - Sa que tu vulguis.

JOAN - Idò aquesta.

(Joan comença una havanera. En Gori el segueix cantant. Prest s'ajunten altres veus. A l'instant canten tots mentre treballen. mitja cançó entra al rebedor n'Antònia. Es una al.lota jove, d'uns deu anys. Ve plorant. Quelcom l'enutja força. porta un tambor de brodar amb la roba d'un llençol i una capseta amb els fils. Es queda aturada aixugant-se les llàgrimes. Prepara un somriure per entrar a la cuina però un plor sanglotant la detura. Altra vegada s'aixuga el plor. Entra del carrer en Tòfol. Es queda mirant n'Antònia. L'agafa per l'espatlla)

TOFOL - Tindrà sort, Antònia. En Llorenç és un bon al.lot i Déu el protegirà.

(Antònia diu que sí amb una capada. Entra en Tomeu)

TOMEU - Hi ha res de nou?

TOFOL - No. Avui sortegen en Llorenç.

(Antònia entra a la cuina. S'acaba la cançó. El diàleg següent és simultani, a l'entrada i a la cuina)

MARIA - Que ja saps on ha tocat?

ANTONIA - No, encara no ha vengut.

BARBARA - No patesquis, dona. Tindrà sort, ja ho veuràs.

JOANA - Què li passa a sa nina?

MARIA - Que avui sortegen en Llorenç.

JOANA - No sé què dius amb tant de renou.

MARIA - Que es novio se'n va a n'es servei.

JOANA - Que es novio no té remei? Què me dius? No sabia res.

(A l'entrada)

TOMEU - Saps qui ha baixat d'es camion de Palma?

TOFOL - En Jordi d'es Pla?

TOMEU - Sí. Com ho saps?

TOFOL - Homo, ho has dit amb tant de misteri...

TOMEU - (Senyalant la cuina) Ella no deu sebre.

TOFOL - Em supòs que si l'hagués esperat no hauria vengut a vetllar.

TOMEU - Deu esser veritat lo que contem?

TOFOL - Homo, "cuando el río suena..."

TOMEU - A vegades, Tòfol, sona i està ben sec.

TOFOL - I a vegades davalla ple i no sona gens.

TOMEU - Amb una paraula: no sabem res. Jo dic una cosa, es dos són lliures, no? Idò si s'entenen millor per ells.

(Entren a la cuina)

TOMEU - Bon vespre a tots.

TOFOL - Bon vespre.

TOTS - Bon vespre.

TOMEU - L'amo en Miquel, quines notícies fresques hi ha avui?

MIQUEL - No he pogut sentir res, Renou i més renou. En Xesc per mi que ha fet una crida, anit.

TOMEU - I què vol, ara?

MARIA - Ei! No ho sap. No el deixa xorar.

MIQUEL - L'he enviat a fregir ous de lloca.

TOMEU - Bé que has fet. Que pugi es preu de ses metles i que es deixi de romanços.

JOANA - (A Maria) I de què es queixa es novio?

MARIA - (Cridant) No es queixa de res...

JOANA - No em cridis, que no som sorda.

MIQUEL - Idò el fas molt bé.

JOANA - Quina l'ha dita ara?

MARGA - (A Miquel) Digau-li qualche cosa, que si no malpensarà tota sa nit.

MIQUEL - Deixa-la que malpensi. Al manco tindrà una cosa per dir-li a n'es confés.

MARGA - Que sou de dolent!

TOFOL - Joan, deixa'm sa guitarra que en tenc una de fresca.

JOAN - Ges.

(En Tòfol comença una cançó. Tots, en sentir-la, riuen)

JOAN - I això és nou? Si tots la saben fa estona. (Comença en Joan a fer cor a en Tòfol i prest tots la segueixen, a la cançó. En acabar la cançó en Joan agafa la guitarra i la cadira i es planta davant na Joana Aina)

JOAN - Ala, Joanaina, que ara et toca a tu.

JOANA - Ai, Joanet, fill meu, no en tenc gens de cantera anit.

JOAN - Meam si ara em faries aquest despreci. Venga... (I comença a raspar les cordes)

JOANA - A damunt es pont d'Artà
hi va trabucà' en Pep Fava.
I s'ase no s'aixecava...
Tut-tap.
Ala, aixeca't polissó
que a posta te don ses faves,
per estirà' es carretó.
Tutp-tap.

TOTS - I s'ase no s'aixecava.
Tup-tap.
(En acabar la cançó tots fan mamballestes i
visques a na Joana Aina)

JOAN - Venga, Joanaina, una altra.

JOANA - Prou, prou. Que canti en Miquel, ara.

JOAN - L'amo ~~es~~ empenyat, avui no ha sentitsa Pi
rinaica.

MADONA - Vina, Joan, cantarem Es Puput.

JOANA - Es puput? Felanitxer!
(Canten Es Puput. Pel rebedor entra na Bet.
Duu pressa. Entra a la cuina. Com que canten
saluda amb la mà. S'acosta a Maria i li par-
la de petites)

BET - Ara he vist en Bernat Massot.

MARIA - Què me dius ara?

BET - Sí, entrava a ca na Margalida.

MARIA - Calla, que no et senti.

BET - Deu cercar arreglar-se amb ella?

MARIA - I jo què sé, Bet. Però més prest o més
tard s'han d'aplegar aquests dos.

BET - Déu ho faci. Lo de na Margalida no és vida.
ni casada, ni fadrina, ni viuda. Encara no
acabes el llençol, Antònia?

ANTONIA - Ja només me falta una cantonera.

BET - Te queda molt bé. Tens unes mans, fillet-
ta! Mirau que a mi, pels llençols, no m'a-
grada gaire es punt de creueta, m'agrada més
es punt mallorquí. Es més seriós, sense tant
de colorins. Posat en es llit fa més bo. Veus,
per ses "manteleries" ja és una altra cosa.
Fa més alegre. I a sa taula, que no és ver?
pareix que una està més contenta.

MIQUEL - Pobre Tomeu!

BET - Tanmateix, l'amo en Miquel, apagam es llum.

MIQUEL - Idò es gust no és complet.

BET - I ara?

MIQUEL - Deixau tora de joc un des principals
sentits: sa vista.

BET - I vos quan no hi veis que no paupau?

MIQUEL - Però m'agrada més veure lo que paup.

BET - Madò Maria, com el teniu avui?

MARIA - Jesús, com sempre!

MIQUEL - I fora roba. No vaig de traves.

BET - Això no. Noltros com Déu mana: camisa de
geure i calçons blancs.

MIQUEL - Idò no geuries amb jo.

BET - Que l'heu sentit, madò Maria? A posta me
vaig casar amb en Tomeu.

MIQUEL - Per no treure't sa camisa?

BET - Sí. I perquè pecat amagat és menys pecat.

MIQUEL - Amb aquest pla l'enterram.

JOANA - (A Maria) De què parlen aquests dos?

MIQUEL - (Fort) De geure en pèl!

JOANA - Ai, de brut! Com es meu homo, que al Cel
sia ell, sempre amb sos picarols a l'aire.

MARIA - Jesús si callàveu. Davant es jovent dir a-
questes coses...

JOANA - A tu tampoc t'agrada, eh?

MARIA - I ara que t'ho he de dir? Hi ha coses que no
són per fer-ne plaça.

JOANA - Ja tens raó, ja. Però, tot ha estat a missa.

MIQUEL - A missa i a tira.

JOANA - Jo no l'hi he duit mai a fira.

MIQUEL - O ho deixes a ca teva quan vas an es Dijous
Bo?

JOANA - A n'aquest teu no li acaben mai es menuts,
eh?

MARIA - Només calla quan té mal de queixal.

JOANA - I ara que no ho duu tot postís?

MIQUEL - Uep! Tot no. Tenc una peça que duu es cap
d'es néixer.

JOANA - I ben cop-piu que deu estar.

MARIA - No li cerquis ses pesigolles, Joanaina, que
te n'amollarà de fresques.

MARGA - O ben calentes. Eh, l'amo en Miquel?

MIQUEL - (Petit, a na Margalida) A tu t'ho puc
dir: s'ocell ha perdut sa volada.

JOANA - (Que no ha sentit res) Sé ben cert que a
ra m'ha posat verda.

MIQUEL - A tu ja no et posa verda ni una torren-
tada d'abril.

(Tots riuen menys na Joana Aina, que ha que
dat sense saber que ha dit)

(Dins l'entrada, des del carrer, arriba en
Jordi d'es Pla. Es un home alt i ben plan-
tat. Vesteix abric, que es treu i deixa so-
bre un balancí, mudada bona, encorbatat, u-
lleres que li donen un aire de funcionari-
intel·lectual. Es mira el rellotge del bra-
ó. Dona una mirada al quadre tort. Intenta
adreçar-lo, cosa que no consegueix. El des-
penja, li treu l'anelia, la clava a un al-
tre indret i, al penjar-lo, queda dret. Va
cap a la cuina i toca.

(CONTINUARA)

S'ha acabat la jornada. És l'hora de tornar al poble, a la casa, al descans reparador. Al fons, el Castell, com a fita, com a símbol, com a guia. Amb aquesta fotografia guayà en Domingo Chaparro la darrera edició del concurs "La festa en imatge", i amb ella s'incorpora com a nou col.laborador de "Cap Vermell".
Sigui benvingut.